

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

05 noiembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal în componență:

președinte – **Petru Ursache,**

judcătorii – **Ghenadie Nicolaev și Vladimir Timofti,**

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul Domete Marin în numele inculpatului, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 05 martie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2014, în cauza penală privindu-l pe

Alexa Petru Constantin, născut la 05 aprilie 1969, originar din s. Dereneu, r-nul Călărași și domiciliat în mun. Chișinău, str. Dimo 14, ap. 33.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.12.2012 – 05.03.2014;

Instanța de apel: 24.03.2014 – 20.06.2014;

Instanța de recurs: 30.09.2014 – 05.11.2014.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 05 martie 2014, Alexa P. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 2 ani închisoare, iar în baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 1 an.

Procesul penal în privința lui Alexa P. învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, a fost încetat în temeiul art. 109 Cod penal, în legătură cu împăcarea părților.

Acțiunea civilă înaintată de Prijilevschi S. a fost admisă, cu dispunerea încasării de la Alexa P. în beneficiul primului a prejudiciului în cuantum de 900 euro, sau echivalentul acestuia în lei la momentul executării hotărârii.

2. Pentru a pronunța sentința, *în fapt*, instanța de fond a constatat că, Alexa P., în luna martie 2012, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, aflându-se în preajma hotelului „Codru” situat pe str. 31 august 1989, nr. 127 din mun. Chișinău,

prin înșelăciune și abuz de încredere, prezentându-se în calitate de polițist, sub pretextul înmatriculării în Republica Moldova a automobilului de model „BMW-730 DA”, anul fabricării 1999, cu numerele de înmatriculare străine și știind cu certitudine că automobilul vizat este mai vechi de 7 ani și nu poate fi vămuit și înmatriculat în Republica Moldova, a primit de la S. Prijilevschi bani în sumă de 900 euro, care conform ratei oficiale medii a BNM, la momentul respectiv, constituia echivalentul a 14 068 lei, după care, acționând cu intenție directă, din motive de profit, automobilul nu l-a înmatriculat, iar banii primiți i-a însușit, astfel cauzându-i ultimului un prejudiciu material în proporții considerabile.

Tot Alexa P. în luna iunie 2012, aflându-se pe str. Cornului 10, mun. Chișinău, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul asigurării cu lemne pentru foc, a primit de la Chiriac Vl. sumă de 5000 lei, promițându-i ultimului procurarea lemnului cu livrarea acestora la domiciliul. Sub diferite pretexte ezita îndeplinirea promisiunilor asumate, prin care fapt i-a cauzat ultimului un prejudiciu material în sumă de 5000 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, escrocheria, *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere* și în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune considerabile*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401- 402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către acuzatorul de stat și inculpat.

3.1 Acuzatorul de stat a atacat sentința din motivul blîndeții pedepsei, iar în cererea de apel a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care Alexa P. să fie recunoscut vinovat de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (2) lit. c) Cod penal și condamnat la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere în instituții, organizații și de a exercita activități în domeniul gestionării de bunuri și mijloace financiare pe un termen de 4 ani.

În susținerea celor invocate, apelantul a menționat că la aplicarea pedepsei în privința inculpatului instanța de judecată nu a luat în considerație circumstanțele ce justifică aplicarea pedepsei sub formă de închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții, totodată, nu a ținut seama de gravitatea, motivul și scopul infracțiunii comise și de faptul că prejudiciul material nu a fost recuperat, iar inculpatul anterior a fost condamnat pentru infracțiuni similare, se caracterizează negativ, la fel că aplicarea pedepsei complementare este obligatorie potrivit legii.

3.2. Inculpatul a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care dînsul să fie achitat de săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin.(1) și 190 alin (2) lit. c) Cod penal, din motivul că faptele lui nu întrunesc elementele infracțiunii.

Apelantul a invocat că probele puse la baza sentinței de condamnare nu dovedesc vinovăția sa în săvârșirea infracțiunilor imputate, astfel solicitând să fie dată o nouă apreciere probelor administrate în cauză și să fie achitat, deoarece faptele lui nu întrunesc elementele infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin.(1) și 190 alin (2) lit. c) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2014, apelul declarat de inculpatul Alexa P. împotriva sentinței a fost respins, ca nefondat, iar apelul acuzatorului de stat a fost admis, cu casarea parțială a sentinței, în partea stabilirii pedepsei și pronunțarea unei noi hotărâri, după cum urmează.

Alexa P. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul activității antreprenoriale și gestionării bunurilor materiale pe un termen de 3 ani, iar în baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 3 ani.

Celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel a constatat că argumentele invocate în apel de către procuror, ce vizează pedeapsa aplicată inculpatului, sunt întemeiate, iar instanța de fond soluționând chestiunea privind individualizarea pedepsei, n-a acordat deplină eficiență prevederile art. 7, 61, 75, 90 Cod penal.

În sentință lipsește argumentarea instanței de fond privind neaplicarea pedepsei complimentare, obligatorie, prevăzută de sancțiunea art. 190 alin. (2), lit. c) Cod penal în privința lui Alexa P., de asemenea, nu este motivată nici măsura minimă de pedeapsă stabilită inculpatului.

Pin urmare, instanța de apel a conchis că, procedând în asemenea mod, prima instanță a aplicat o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege, eroare care urmează a fi corectată la judecarea cauzei în apel.

Așadar, conform art. 16 alin.(4) Cod penal, fapta prevăzută la art. 190 alin.(2), lit. c) Cod penal, se califică ca infracțiune gravă. Sancțiunea art. 190 alin.(2), lit. c) Cod penal, prevede obligatoriu - privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 3 ani.

Deci, în cazul în care aplicarea pedepsei complimentare este prevăzută în textul legii, ca fiind obligatorie și lipsește motivarea corespunzătoare privind înlăturarea acesteia în temeiul art.78 alin.(2) Cod de procedură, se conchide că instanța eronat a individualizat pedeapsa aplicată inculpatului.

Totodată, instanța de apel a statuat că este motivată concluzia primei instanțe privind aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, în cauza supusă judecării, astfel, prin condamnarea cu suspendarea condiționată a pedepsei, inculpatului fiindu-i oferită o șansă de corectare și reeducare în condiții non-privative de libertate.

Cu privire la motivele invocate de apelant - inculpatul, ce vizează ilegalitatea sentinței în partea condamnării acestuia pe ambele capete de invinuire, fiind solicitată achitarea, acestea se apreciază ca fiind nefondate.

Or, urmărirea penală și judecarea cauzei în fond s-au desfășurat cu respectarea procedurii prevăzute de lege și, respectiv, nu s-au constatat încălcări care atrag nulitatea

actelor procedurale efectuate. Starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței. Sentința cuprinde elementele definatorii condamnării, prevăzute de articolul 394 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală.

Probele prezentate în ședința de judecată și puse la baza sentinței, fiind obținute legal, sînt admisibile și au fost apreciate conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală.

Concluziile primei instanțe sînt motivate și argumentate din punct de vedere al temeiniciei și legalității, care au dus la soluția de condamnare a inculpatului. Instanța de apel este solidară cu concluziile respective, sub aspectul, că vinovăția inculpatului în săvîrșirea infracțiunii imputate este dovedită în cadrul procesului penal, astfel fapta acestuia întrunește elementele constitutive ale infracțiunii imputate.

În continuare, instanța de apel a menționat că, față de lucrul judecat de prima instanță, se constată motivarea amplă și temeinică a sentinței pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu faptele reținute în sarcina inculpatului, astfel aceasta fiind în corespundere cu exigențele art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrînd cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia adoptată, arătînd în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de apel poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Hotărîrea CtEDO Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

În contextul considerentelor relevate, instanța de apel a conchis asupra netemeiniciei argumentelor invocate de inculpat, în sensul cerințelor de achitare, apreciindu-le ca nefondate.

6. La 04 septembrie 2014, avocatul Domete M. acționînd în numele inculpatului a declarat recurs ordinar, potrivit căruia solicită casarea hotărîrilor judecătorești pronunțate de instanțele ierarhic inferioare în privința lui Alexa P. și adoptarea unei hotărîri de achitare, din motiv că faptele inculpatului nu întrunesc elementele infracțiunii.

În esență, recurentul specifică că materialul probator pus la baza condamnării inculpatului în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, nu demonstrează indubitabil vinovăția acestuia de cele incriminate, iar probele cercetate de instanțe nu au fost apreciate la justa valoare.

De asemenea, în cadrul cercetării judecătorești nu s-a demonstrat scopul de cupiditate urmărit de inculpat, or acesta rezultă doar din declarațiile date de partea vătămată S. Prijilevschi.

Cît privește capătul de învinuire imputat lui Alexa P. în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, apărătorul menționează că instanțele nu au reținut faptul că partea vătămată Chiriac VI. a specificat în declarațiile sale că, între dînsul și inculpat au existat niște relații civile, fiindu-i ulterior furnizată marfa solicitată, însă Chiriac VI. nu a fost

mulțumit de calitatea acesteia și a solicitat rambursarea banilor, care parțial au fost întorși de Alexa P., astfel fiind încetat procesul penal în legătură cu împăcarea părților.

În drept, recurentul își fundamentează recursul pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat de avocatul Domete M. menționând că acesta urmează a fi respins ca inadmisibil, deoarece recurentul nu a ținut seama de exigențele art. 427 Cod de procedură penală și nu a invocat care este problema de drept de importanță generală abordată în cauză care ar duce la casarea hotărîrii atacate. Așadar, apărarea solicită reaprecierea probelor, iar un asemenea temei nu se regăsește în prevederile normei menționate.

8. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind declarat peste termen, pentru următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate expres în acest articol.

Conform dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Aceste modificări ale art. 422 Cod de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 66 din 05.04.2012, publicate în Monitorul Oficial nr.155-159/510 din 27.07.2012, iar potrivit art. II s-a specificat că, *prezenta lege intră în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării*, adică la data de 27 octombrie 2012.

Din materialele dosarului se reține că, dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, în prezenta cauză penală a fost pronunțat la data de 20 iunie 2014, în prezența: procurorului Botnaru Gr., inculpatului Alexa P., avocatului acestuia, Domete M. și părții vătămate Prijilevschi S., fapt ce se confirmă prin procesul-verbal al ședinței de judecată datat cu 20 iunie 2014. (f.d. 145, vol. II)

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 418 Cod de procedură penală, completul de judecată s-a retras în camera de deliberare și revenind a pronunțat dispozitivul deciziei, totodată, anunțînd părțile prezente despre data pronunțării integrale a deciziei, și anume, a fost numită data de 18 iulie 2014, ora 14.00.

La 18 iulie 2014, potrivit procesului-verbal anexat la fila dosarului 149, vol. II, a fost pronunțată hotărîrea motivată.

În continuare, potrivit recipisei din 21 iulie 2014 semnată de Alexa P. și anexată la fila dosarului 157, vol. II, se confirmă că inculpatul a primit copia deciziei integrale din 20 iunie 2014 a instanței de ape.

Ulterior, nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Domete M.

acționând în numele inculpatului a depus, la 04 septembrie 2014, recurs ordinar în secția documentare procesuală a cauzelor penale a Curții Supreme de Justiție, căruia i s-a aplicat număr de înregistrare 01-2315. (f.d.167, vol. II)

În contextul celor statuate, instanța de recurs amintește că termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac. Recursul declarat după expirarea termenului stabilit se respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a acestuia.

În aceeași ordine de idei, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, prevede că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Or, potrivit prevederilor art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală raportate la explicațiile pct. 6.5 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel”, cu modificările și completările ulterioare, se specifică că la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare. Totodată, la calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Aceste prevederi sunt aplicabile și pentru calculul termenului de declarare a recursului ordinar.

Potrivit statuărilor din practica judiciară și reieșind din textul Recomandării nr. 37 din 22 aprilie 2013, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal, momentul de la care începe să curgă termenul de atac este clar reglementat de lege – el fiind, în mod exclusiv, acela al pronunțării deciziei redactate – nu numai pentru că astfel este reglementată cea mai eficace modalitate de luare la cunoștință a celor hotărâte de instanță, dar și pentru că acest moment este punctul de plecare al unui termen, a cărui depășire duce la decăderea părților din dreptul de a folosi calea de atac.

Astfel, raportând cauzei textele de procedură penală indicate mai sus, Colegiul reține că în speța discutată termenul de declarare a recursului ordinar curge de la data de 18 iulie 2014, iar ultima zi de declarare a recursului urma să fie 19 august 2014.

Potrivit formalismului legii procesual penale, având caracter de garanție egală pentru toate părțile interesate, în sensul dispozițiilor art.20 din Constituția Republicii Moldova, ca rațiune, satisfacerea imperativului disciplinării activității procesuale prin stabilirea unor termene peremptorii, prin textul menționat a fost impusă obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiune decăderii din exercițiul dreptului. Ca atare, neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

În consecință, ținând seama de circumstanțele speței și având în vedere că inculpatului i s-a înmînat copia deciziei motivate a instanței de apel la 21 iulie 2014, iar recursul a fost depus în Curtea Supremă de Justiție abia la data de 04 septembrie 2014,

Colegiul penal conchide că recursul declarat este depus peste termenul legal prevăzut de art.422 Cod de procedură penală - de 30 zile și urmează a fi respins ca inadmisibil.

9. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Domente Marin în numele inculpatului, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 05 martie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2014, în cauza penală privindu-l pe Alexa Petru Constantin, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 26 noiembrie 2014.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti